

Virkning på disponibel indkomst som pensionist ved omlægning til aldersopsparing under nye lofter – typeeksempler

22. juni 2017

Tabel 1 opsummerer virkningen på den disponible indkomst som pensionist for stiliserede typeeksempler, såfremt der omlægges fradragsberettiget arbejdsmarkedspension mod aldersopsparing under de nye lofter, som regeringen og Dansk Folkeparti er blevet enige om med *Aftale om flere år på arbejdsmarkedet*.

Tabel 1

Virkning på disponible indkomster (før udgifter til bolig) som pensionist for stiliserede persontyper ved omlægning af fradragsberettiget arbejdsmarkedspension til aldersopsparing

	HK'er	LO-arbejder	Funktionær	Direktør
Ændring i disponibel indkomst (2017-niveau)				
Ved omlægning under ny model	9.800	12.300	11.800	-200

Anm.: Se bilag for beskrivelse af forudsætninger.

Kilde: Lovmodellens familietypermodel og egne beregninger.

Omlægningerne er foretaget således, at den disponible indkomst i arbejdslivet (efter indbetaling til aldersopsparing) er upåvirket. Der er således ikke forudsat øget samlet opsparingsomfang i løbet af arbejdslivet, og det er kun som pensionist, at forbrugsmulighederne påvirkes.

Stigningerne i disponibel indkomst som pensionist er i samme størrelsesorden for tre af de viste stiliserede typeeksempler, som primært adskiller sig med hensyn til indkomstniveau og pensionsindbetalinger i arbejdslivet. Den disponible indkomst som pensionist er omtrent uændret for persontypen med højest indkomst og pensionsindbetalinger ("direktøren"). Dette hænger sammen med, at denne type er topskatteyder i arbejdslivet, og at denne type i udgangspunktet har så store pensionsudbetalinger som pensionist, at de offentlige pensionsydelse er fuldt aftrappet. Resultaterne og forudsætningerne for beregningen er beskrevet nærmere i bilaget.

Bilag: Målretning af aldersopsparingen – typeeksempler

Regeringen og Dansk Folkeparti har med *Aftale om flere år på arbejdsmarkedet* aftalt at målrette aldersopsparingen således, at der med forslaget gives mulighed for årligt at indbetale op til 50.000 kr. efter skat (i 2017-niveau, fuldt indfaset i 2023) på en aldersopsparingsordning for personer med 5 år eller mindre til folkepensionsalderen. Dette vil være tilstrækkeligt til, at der kan omlægges fradragsberettigede pensionsindbetalinger for ca. 19 pct. af indkomsten for personer, der ligger under topskattegrænsen.¹ Det vil for de fleste, som ikke betaler topskat, betyde, at den samlede pensionsindbetaling i årene umiddelbart før folkepensionsalderen kan foretages på aldersopsparing. Da udbetalinger fra aldersopsparing ikke indgår i grundlaget for indkomstaftapning af fx folkepensionens pensionstillæg, supplerende pensionsydelse (ældrecheck) eller boligydelse, vil dette løse samspilsproblemet i disse år. For personer, der har mere end 5 år til folkepensionsalderen, kan der maksimalt indbetales 5.000 kr. efter skat årligt til aldersopsparing.

Med ændringerne i reglerne for aldersopsparing målrettes ordningen i højere grad den pensionsopsparing, der foretages sidst i arbejdslivet. Dermed sikres tilskyndelsen til pensionsopsparing i den del af arbejdslivet, hvor samspilsproblemet for fradragsberettigede pensionsordninger er størst, og hvor manglende tilskyndelse til pensionsopsparing kan bidrage til tidlig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Samtidig sikrer muligheden for at opspare 5.000 kr. efter skat gennem hele livsforløbet, at personer med lav indkomst vil kunne indbetale en relativt stor andel af den samlede pensionsopsparing på en ordning uden indkomstaftapning af folkepensionen. Det sikrer et højere afkast af pensionsopsparingen.

Virksomheder på disponibel indkomst af omlægning

Dette notat illustrerer virkningen på den disponible indkomst som pensionist ved maksimal omlægning fra fradragsberettigede pensionsindbetalinger til aldersopsparing under de nye lofter. I de viste stiliserede typeeksempler er det forudsat, at lofterne gælder igennem hele typepersonernes arbejdsliv. Det er således den langsigtede virkning, der illustreres. Personer, som på nuværende tidspunkt er midt i arbejdslivet, vil i sagens natur kun kunne udnytte muligheden for omlægning til aldersopsparing i en kortere periode.

I beregningerne er der taget udgangspunkt i fire persontyper: én HK'er på mindsteløn, én LO-arbejder, én funktionær og én direktør. Der er antaget følgende årlige lønindkomster for persontyperne: HK'eren 212.647 kr., LO'eren 351.650 kr., funktionæren 508.752 kr. og direktøren 1.017.505 kr.²

¹ Omlægning fra fradragsberettiget pensionsopsparing til den skattepligtige aldersopsparing betyder, at den skattepligtige indkomst stiger for en given samlet løn- og pensionsindkomst. De 19 pct. gælder for personer, der også efter omlægningen ikke er topskatteydere.

² Disse lønindkomster er opgjort før omlægning til aldersopsparing, ekskl. eget og arbejdsgiverens pensionbidrag, men inkl. eget ATP-bidrag.

Derudover antages typerne at have forskellige pensionsbidrag, således at HK'eren på mindsteløn har en bidragssats på 11,5 pct., LO-arbejderen har en bidragssats på 12 pct., mens funktionæren og direktøren har bidragssatser på 17,1 pct.³

Fælles for typerne er, at de alle er enlige, bor i lejebolig og ikke har børn⁴. Det er antaget, at alle typerne er fuldtidsbeskæftigede og indbetaler til pension, fra de er 25 år, og indtil de fylder 68 år, hvorefter de overgår til folkepension.⁵

Det er i beregningerne forudsat, at lønnen er konstant over arbejdslivet (set i forhold til den generelle lønudvikling)⁶. Beregningerne skal derfor primært ses som en illustration af, hvad anvendelse af aldersopsparing vil betyde for de angivne stiliserede typeeksempler, hvor der er fokus på betydningen af lønniveau og bidragssats til arbejdsmarkedspension.

Den enlige HK'er på mindsteløn, der bor i lejebolig og ikke har børn, vil i udgangspunktet som pensionist have en udbetaling fra ATP og den fradragsberettigede arbejdsmarkedspension på 85.500 kr. før skat. Ved omlægning til aldersopsparing (som ikke påvirker den disponible indkomst efter skat i arbejdslivet) falder udbetalingen fra den fradragsberettigede del af arbejdsmarkedspensionen med 34.800 kr., hvilket leder til mindre aftrapning af folkepensionens pensionstillæg, den supplerende pensionsydelse (ældrechecken) og boligydelse. Sammen med den skattefri udbetaling fra aldersopsparingen på 20.800 kr. medvirker dette til en stigning i den disponible indkomst efter skat som pensionist på 9.800 kr., *jf. tabel 1*.

LO-arbejderen har større pensionsindbetaling end HK'eren og kan derfor omlægge et større beløb i de sidste fem år op til folkepensionsalderen. Samtidig aftrappes LO-arbejderens boligydelse med en større andel af indkomsten end HK'erens. Det er de to primære årsager til, at rådighedsbeløbet øges mere for LO'eren end for HK'eren. Stigningen i rådighedsbeløbet som pensionist udgør 10 pct. af udbetalingen fra den fradragsberettigede arbejdsmarkedspension inden omlægning, hvilket er mindre end for HK'eren. Den lavere procentvise stigning skyldes, at de 5.000 kr., der kan omlægges i årene før de sidste fem år op til folkepensionsalderen, udgør en mindre andel af LO'erens samlede pensionsindbetalinger.

³ For HK'eren og LO-arbejderen forudsættes bidragssatserne opgjort i forhold til lønnen ekskl. arbejdsgiverens pensionsbidrag, men inkl. eget pensionsbidrag. Derved udgør pensionsbidragene (for AM-bidrag) henholdsvis ca. 12 pct. og 12,5 pct. af lønnen ekskl. såvel arbejdsgivers som eget pensionsbidrag (for AM-bidrag). Bidragssatsen for funktionæren svarer til den, der gælder for akademikere i staten. Bidragssatsen for direktøren er valgt tilsvarende funktionærens med henblik på at illustrere effekten for en højtlønt med stor pensionsopsparing.

⁴ Familietypenes boligforhold i løbet af arbejdslivet forudsættes at indebære, at evt. boligstøtte ikke påvirkes af omlægning til aldersopsparing.

⁵ Der er forskelle i beskæftigelsesfrekvenser i årene op mod folkepensionsalderen på tværs af fx forskellige uddannelsesniveauer. Siden 2008 har stigningen i disse beskæftigelsesfrekvenser dog været større blandt ufaglærte og faglærte end personer med videregående uddannelser, *jf. også notatet Stigende beskæftigelse og arbejdstid for seniorer – både blandt lavt- og højtuddannede, som kan findes på finansministeriets hjemmeside (<https://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2017/05/alle-uddannelsesgrupper-bliver-laengere-paa-arbejdsmarkedet>)*.

⁶ I praksis vil lønprofilen typisk være stigende med alderen (også set i forhold til den generelle lønudvikling), hvilket for uændret gennemsnitlig indkomst i løbet af arbejdslivet vil betyde, at den disponible indkomst i pensionsalderen målt i forhold til indkomsten i de sidste år op til pensionering vil blive mindre, end hvad de nærværende beregninger ville tilsi.

Funktionæren betaler på indbetalingstidspunktet topskat af de midler, der omlægges til aldersopsparring i løbet af arbejdslivet, hvilket betyder, at en given indbetaling til aldersopsparring kræver en større reduktion i indbetalingerne til den fradragsberettigede ordning end for HK'eren og LO'eren (der ikke er topskatteydere). Kombineret med, at funktionæren i mindre omfang undgår aftrapning af boligydelse ved omlægning til aldersopsparring, betyder dette, at funktionærens fremgang i rådighedsbeløb som pensionist er mindre end for LO-arbejderen – på trods af, at funktionæren kan omlægge mere til aldersopsparring i løbet af de sidste fem år op til pensionsalderen. Som andel af udbetalingen fra den fradragsberettigede ordning inden omlægningen, er fremgangen i rådighedsbeløb derfor noget mindre – konkret ca. 5 pct.

Direktøren har tilstrækkelig høj udbetaling fra den fradragsberettigede pensionsordning som pensionist til, at de offentlige pensionsydelse er aftrappet – også efter omlægningen til aldersopsparring. Derudover betaler direktøren som udgangspunkt topskat både i løbet af arbejdslivet og som pensionist. I det omfang omlægningen til aldersopsparring ikke ændrede på dette, ville der ikke være nogen påvirkning af rådighedsbeløbet som pensionist, da der blot ville være tale om en forskydning af tidspunktet for skattebetalingen. Imidlertid indebærer omlægningen mod aldersopsparring, at direktøren kommer under topskattegrænsen som pensionist. Det betyder, at direktøren – for en mindre del af det omlagte beløb – vil betale en højere skat på indbetalingstidspunktet (såvel topskat som bundskat, kommuneskat og kirkeskat) end på udbetalingstidspunktet (alene bundskat, kommuneskat og kirkeskat). Derfor oplever direktøren en lille reduktion af rådighedsbeløbet som pensionist ved omlægning til aldersopsparring.

Det bemærkes, at de offentlige pensionsydelse for en enlig pensionist i lejebolig er fuldt aftrappet, når de samlede (fradragsberettigede) pensionsudbetalinger overstiger knap 335.000 kr. (2025-regler i 2017-niveau). Det er som udgangspunkt personer med fradragsberettigede pensionsudbetalinger over dette niveau, som vil kunne komme i en situation som direktøren i eksemplet, hvor omlægning til aldersopsparring ikke er fordelagtig⁷. Under de anvendte forudsætninger vil det med en bidragssats på 17,1 pct. kræve en indkomst på godt 670.000 kr. om året (efter arbejdsgivers og eget pensionsbidrag) at opnå pensionsudbetalinger fra den fradragsberettigede ordning (inden omlægning), der i kombination med udbetalinger fra ATP vil lede til fuldt aftrappede offentlige pensionsydelse.

⁷ Hvis udbetalingerne er så store, at der også efter omlægning til aldersopsparring fortsat betales topskat som pensionist, vil omlægningen ikke have betydning for rådighedsbeløbet som pensionist.

Tabel 2

Disponible indkomster (før udgifter til bolig) før og efter pensionering for persontyper med og uden aldersopsparing

	Folkepensionist uden aldersopsparing	Folkepensionist med aldersopsparing	Ændring i disponibel indkomst ved omlægning til aldersopsparing	Ændring af afkast på pensionsopsparing (efter skat)
HK'er på mindsteløn				
Folkepension ¹⁾	147.700	159.100	11.400	
Privat pension og ATP	85.500	50.600	-34.800	
Boligydelse	20.700	24.000	3.300	
Indkomstskat	71.100	61.900	-9.100	
Aldersopsparing	0	20.800	20.800	
Disponibel indkomst	182.800	192.600	9.800	13 pct.
LO-arbejder				
Folkepension ¹⁾	132.500	144.300	11.900	
Privat pension og ATP	134.700	96.300	-38.400	
Boligydelse	14.900	19.900	5.000	
Indkomstskat	84.000	73.900	-10.100	
Aldersopsparing	0	23.800	23.800	
Disponibel indkomst	198.100	210.500	12.300	10 pct.
Funktionær				
Folkepension ¹⁾	95.100	110.800	15.600	
Privat pension og ATP	255.600	205.100	-50.500	
Boligydelse	0	4.000	4.000	
Indkomstskat	115.700	102.500	-13.300	
Aldersopsparing	0	29.400	29.400	
Disponibel indkomst	235.000	246.800	11.800	5 pct.
Direktør				
Folkepension ¹⁾	70.700	70.700	0	
Privat pension og ATP	499.900	427.400	-72.500	
Boligydelse	0	0	0	
Indkomstskat	210.300	172.100	-38.200	
Aldersopsparing	0	34.100	34.100	
Disponibel indkomst	360.400	360.100	-200	0 pct.

1) Omfatter både ændring i folkepensionens pensionstillæg og supplerende pensionsydelse (ældrecheck).

Anm.: Det er antaget, at alle persontyperne er enlige og bor i lejebolig på 70 m² til 4.161 kr. pr. måned. Alle typerne er i beskæftigelse fra de er 25 til 67 år, og de indbetaler til arbejdsmarkedspension alle årene. Det er antaget, at 15 pct. af bidragene til arbejdsmarkedspension går til "anden dækning" (fx ægtefælle- og invalidedækning mv.), og dette bidrag er fratrukket indbetalingerne før skat inden evt. omlægning at det resterende beløb til aldersopsparing. ATP-udbetalingerne som pensionist er beregningsteknisk baseret på de akkumulerede indbetalinger (ATP-bidrag) i løbet af arbejdslivet svarende til de øvrige pensionsopsparinger (for ATP er der ikke forudsat bidrag til "anden dækning"). ATP-bidragene er beregningsteknisk antaget at følge lønudviklingen. Udbetalingerne fra pensionsordningerne – både aldersopsparing, fradragsberettiget pensionsordning og ATP – er baseret på en forudsætning om, at de akkumulerede pensionsformuer udbetales over 15 år, og at udbetalingerne følger lønudviklingen. Der er antaget en nominal rente på 4,5 pct., inflation på 1,8 pct., realvækst på 1,2 pct. og en PAL-skat på 15,3 pct. over hele perioden. Persontyperne er ved omlægning til aldersopsparing antaget at udnytte denne ordning fuldt ud og at opspare det resterende beløb på en fradragsberettiget pensionsordning. Der er regnet med 2025-skatteregler i 2017-niveau.

Kilde: Lovmodellens familietypermodel og egne beregninger.